

Regeringens proposition

1998/99:45

Fristående förskoleklass

Prop.
1998/99:45

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 4 februari 1999

Lena Hjelm-Wallén

Ingegerd Wärnersson
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att utbildning som motsvarar förskoleklass och som anordnas av godkända fristående skolor skall godkännas av Statens skolverk, som också skall utöva tillsyn över utbildningen. I propositionen föreslås också en reglering av bidragen som stämmer överens med den som gäller för fristående skolor som motsvarar grundskolan respektive särskolan. Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag till den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år. Kraven för godkännande anpassas i huvudsak till vad som gäller för fristående skolor.

Andra än fristående skolor, exempelvis enskilt bedrivna förskolor som önskar anordna verksamhet som motsvarar förskoleklassen, skall liksom hittills ansöka om godkännande och om bidrag hos kommunen. För dessa anordnare anpassas kraven för godkännande delvis till vad som gäller för fristående skolor.

Vidare föreslås att statsbidrag får lämnas för utbildning som motsvarar förskoleklassen vid en svensk utlandsskola.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Nuvarande bestämmelser.....	11
5	Fristående förskoleklass.....	12
5.1	Godkännande och tillsyn m.m.....	12
5.2	Bidrag och avgifter.....	14
6	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	17
7	Ekonomiska konsekvenser	18
8	Förskoleklass vid utlandsskolorna	18
8.1	Nuvarande bestämmelser om statsbidrag	18
8.2	Statsbidrag till förskoleklass	19
8.3	Ekonomiska konsekvenser	20
9	Författningskommentar.....	20
Bilaga 1	Sammanfattning av förslagen i promemorian Fristående förskoleklasser – tillstånd, bidrag, tillsyn m.m. (dnr U97/4530/S och U98/2622/S).....	24
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	25
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna samt en sammanställning av remissyttrandena över promemorian Fristående förskoleklasser – tillstånd, bidrag, tillsyn m.m. (dnr U97/4530/S och U98/2622/S).....	29
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag.....	32
Bilaga 5	Lagrådets yttrande.....	38
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 februari 1999		40
Rättsdatablad.....		41

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1998/99:45

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100),
2. godkänner vad regeringen föreslår om att statsbidrag får lämnas för utbildning som motsvarar förskoleklassen vid en svensk utlandsskola.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)¹
dels att 2 b kap. 6–10, 12 och 13 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 2 b kap. 10 a–e §§,
 samt närmast före 2 b kap. 6 och 10 §§ nya rubriker av följande lydelse,
dels att det närmast före 2 b kap. 1 och 11 §§ skall införas nya rubriker
 som skall lyda: ”Allmänna bestämmelser om förskoleklassen inom det
 offentliga skolväsendet” respektive ”Övriga föreskrifter”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b kap.

Godkännande m.m. för enskilda att bedriva utbildning motsva- rande förskoleklassen

6 §

Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten skall bedrivas. Ett sådant tillstånd meddelas tills vidare eller för viss tid.

Utbildning som motsvarar förskoleklassen får bedrivas yrkesmässigt av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild person, om utbildningen är godkänd enligt 7 §. Ärenden om godkännande prövas av den kommun där utbildningen skall bedrivas, om inte annat följer av andra stycket.

Ärenden om godkännande av utbildning som motsvarar förskoleklassen för sådana fristående skolor som avses i 9 kap. 1 § andra stycket prövas av Statens skolverk.

Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommunen genom avtal enligt 2 § tredje stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

Godkännande behövs inte för sådan utbildning som kommunen genom avtal enligt 2 § tredje stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

7 §

Tillstånd att bedriva sådan verksamhet som avses i 6 § får beviljas endast om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet.

Tillståndet får förenas med villkor av betydelse för kvalitet och säkerhet i verksamheten.

Utbildning som avses i 6 § skall godkännas, om

1. den stimulerar varje barns utveckling och lärande och kan ligga till grund för fortsatt skolgång, och

2. den även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Utbildning som bedrivs av en godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan skall godkännas, om villkoren enligt första stycket är uppfyllda, och om

1. den står öppen för alla barn som har rätt till utbildning inom förskoleklassen, med undantag för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den fristående skolan, och

2. den uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen och om antagningen till och ledningen av sådan utbildning.

Om verksamheten helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas, skall nytt tillstånd sökas.

8 §

Verksamhet som avses i 6 § står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att inspektera verksamheten och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Utbildning som avses i 6 § står under tillsyn av den kommun där utbildningen bedrivs, om inte annat följer av andra stycket. Kommunen har rätt att inspektera utbildningen och får hämta in de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Utbildning som bedrivs av fristående skolor står under tillsyn av Statens skolverk. Skolorna är skyldiga att delta i den uppföljning och

utvärdering av skolväsendet som genomförs av Skolverket.

Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn i skolans verksamhet, om skolan får bidrag enligt 10 a §. Skolan är också skyldig att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

9 §

Om det föreligger något missförhållande i sådan verksamhet som avses i 6 §, skall kommunen förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet.

Om missförhållandet är allvarligt och kommunens föreläggande inte följs, får kommunen återkalla tillståndet.

Om en utbildning som avses i 6 § inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälps efter påpekande för huvudmannen, skall kommunen eller, när det gäller utbildning som bedrivs av en fristående skola, Statens skolverk återkalla godkännandet.

Bidrag

10 §

Kommunen kan lämna bidrag till verksamhet som avses i 6 §, om avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet.

Kommunen kan lämna bidrag till utbildning som avses i 6 § och som inte bedrivs av en godkänd fristående skola, om avgifterna inte är oskäligt höga. Bidraget bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande utbildning.

10 a §

En fristående skola som av Statens skolverk har fått godkännande att anordna utbildning som motsvarar förskoleklassen skall av Skolverket förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i 10 b eller 10 c §.

Skolverket skall dock inte lämna någon förklaring om rätt till bidrag, om verksamheten skulle innebära påtagliga negativa följder

för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

För att en fristående skola med nystartad utbildning skall ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan utbildningen startar.

10 b §

Hemkommunen skall till en fristående skola som motsvarar grundskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen. Bidraget skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen.

Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

10 c §

Hemkommunen skall till en fristående skola som motsvarar särskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen. Om skolan inte kommer överens om annat med elevernas hemkommuner, skall kommunerna betala det belopp som regeringen beslutat.

10 d §

Utbildning som en fristående skola får bidrag för enligt 10 a § skall vara avgiftsfri för de elever

som bidragen avser. För den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året får dock skolan ta ut skäligen avgifter. Skäligen avgifter får också tas ut för barn som tas emot före höstterminen det år då de fyller sex år.

10 e §

Om utbildningen vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 10 a § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen, skall Statens skolverk återkalla rätten till bidrag. Rätten till bidrag skall också återkallas, om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

12 §

Kommunens beslut i ärenden om tillstånd enligt 6 § och om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § första stycket och om återkallande av godkännande enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statens skolverks beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § andra stycket, om återkallande av godkännande enligt 9 § eller i ärenden om rätt till bidrag enligt 10 a § eller återkallande av sådan rätt enligt 10 e § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Kommunens respektive Skolverkets beslut om återkallande av godkännande enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Till böter döms den som utan *tillstånd* bedriver *verksamhet* som avses i 6 §.

Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av den kommun där *verksamheten* bedrivs eller av Statens skolverk.

Till böter döms den som utan *godkännande* bedriver *utbildning* som avses i 6 §.

Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av den kommun där *utbildningen* bedrivs eller av Statens skolverk.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

2. Den som före ikraftträdandet har fått tillstånd att bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall anses ha fått ett godkännande enligt 2 b kap. 6 §. Har ett sådant tillstånd meddelats före ikraftträdandet för en fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan, skall tillståndet också anses innefatta en förklaring om rätt till bidrag enligt 2 b kap. 10 a §.

3. För en fristående skola som vid lagens ikraftträdande inte bedriver verksamhet motsvarande förskoleklassen och som vill ha bidrag enligt 2 b kap. 10 a § från och med läsåret 2000/2001 gäller i stället för ansökningstiden i 2 b kap. 10 a § tredje stycket att skolan skall ha ansökt om godkännande före den 1 september 1999.

3 Ärendet och dess beredning

Den 1 januari 1998 överfördes bestämmelserna om barnomsorg från socialtjänstlagen (1980:620) till skollagen (1985:1100). Den sexårsverksamhet som bedrivits inom förskolan enligt tidigare 15 § socialtjänstlagen har bildat en skolform inom det offentliga skolväsendet, benämnd *förskoleklass*. Utbildningen i förskoleklassen skall stimulera varje barns utveckling och lärande och ligga till grund för fortsatt skolgång. Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) har anpassats till att också omfatta förskoleklassen och fritidshemmet.

Vid behandlingen av propositionen Förskoleklass och andra skollagsfrågor (prop. 1997/98:6) gav riksdagen regeringen till känna att regeringen snarast borde återkomma till riksdagen med förslag till bestämmelser om förskoleklass i enskild regi. Dessa skulle utformas på ett sätt som liknar reglerna för fristående skolor när det gäller tillståndsgivning, bidrag och tillsyn av verksamheten (bet. 1997/98:UbU5, rskr. 1997/98:107).

En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har utarbetat en promemoria, Fristående förskoleklasser – tillstånd, bidrag, tillsyn m.m. (dnr U97/4530/S och U98/2622/S). Promemorian har remissbehandlats. En sammanfattning av förslagen finns i *bilaga 1*. Arbetsgruppens förslag till lagtext finns i *bilaga 2*. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena finns i *bilaga 3*.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 17 december 1998 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Nuvarande bestämmelser

Bestämmelserna om enskilt bedriven verksamhet som motsvarar förskoleklassen finns i 2 b kap. 6–13 §§ skollagen (1985:1100). Bestämmelserna överensstämmer med vad som gäller för enskilt bedrivna förskolor och fritidshem enligt 2 a kap. Regleringen motsvarar i stor utsträckning de bestämmelser för enskilt bedriven verksamhet som tidigare fanns i socialtjänstlagen (1980:620).

Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten bedrivs. Ett sådant tillstånd meddelas tills vidare eller för viss tid. Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommunen genom avtal överlämnat till en enskild att utföra (6 §). Tillstånd får beviljas endast om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet i verksamheten. Sådant tillstånd får förenas med villkor av betydelse för kvalitet och säkerhet i verksamheten. Om verksamheten helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas, skall nytt tillstånd sökas (7 §).

Verksamheten står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att inspektera densamma och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen (8 §).

Om det föreligger något missförhållande i verksamheten skall kommunen förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet. Om missförhållandet är allvarligt och kommunens föreläggande inte följs, får kommunen återkalla tillståndet (9 §).

Kommunen kan lämna bidrag till verksamheten, om avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet (10 §).

Den som är eller har varit verksam inom yrkesmässigt bedriven verksamhet som motsvarar förskoleklassen får inte obehörigen röja vad han eller hon därvid har fått veta om enskildas personliga förhållanden (11 §).

Kommunens beslut i ärenden om tillstånd enligt 6 § och om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (12 §).

Till böter döms den som utan tillstånd bedriver verksamhet som avses i 6 §. Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av den kommun där verksamheten bedrivs eller av Statens skolverk (13 §).

5 Fristående förskoleklass

5.1 Godkännande och tillsyn m.m.

Regeringens förslag: Statens skolverk skall pröva frågan om godkännande av fristående skolor som också vill bedriva utbildning som motsvarar förskoleklassen. Kraven för godkännande och återkallande anpassas i huvudsak till vad som gäller för fristående skolor.

Skolorna skall när det gäller den utbildning som motsvarar förskoleklassen stå under tillsyn av Skolverket. Skolorna skall även delta i den uppföljning och utvärdering som genomförs av Skolverket.

För andra än fristående skolor som önskar anordna utbildning som motsvarar förskoleklassen gäller att frågan om godkännande skall prövas av kommunen. För dessa anordnare anpassas kraven för godkännande delvis till vad som gäller för fristående skolor.

Skolverkets respektive kommunens beslut om godkännande och återkallande av godkännande får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Arbetsgruppen föreslår inte någon ändring av bestämmelserna om krav för tillstånd.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker i huvudsak arbetsgruppens förslag. Ett antal instanser, däribland *Barnombudsmannen*, *TCO*, *Waldorfskolefederationen* samt några kommuner, anser dock att Skolverket skall ha hand om tillståndsprövning av enskilt bedrivna förskoleklasser, dvs. sådana som bedrivs av andra än godkända fristående skolor. *Skolverket* föreslår en mer långtgående förändring som innebär att förskoleklass i enskild regi på sikt endast skall få bedrivas i anslutning till fristående skolor. *Svenska Kommunförbundet* framhåller att förslaget innebär olika regelsystem för förskoleklass i enskild regi. Förbundet menar att de olika systemen för fristående och andra enskilda förskoleklasser kan ifrågasättas utifrån principen om kommunal likställighet och anser att förslaget innebär avsteg från principen om rätt till likvärdig utbildning.

Skälen för regeringens förslag: Ett syfte med att inrätta förskoleklassen som egen skolform var att stödja och stimulera en verksamhetsmässig integration mellan den verksamhet som bedrivs för sexåringar och den som bedrivs för yngre skolbarn. I mötet mellan förskolans och skolans pedagogik ges utökade möjligheter att bedriva undervisningen utifrån elevernas förutsättningar och behov snarare än elevernas biologiska ålder. Arbetslag som sätts samman av olika yrkeskompetenser kan gemensamt bidra till att förnya innehåll och arbetsformer i förskoleklass och skola och därmed höja kvaliteten i utbildningen. Förskoleklassen är en del av skolan och omfattas sedan den 1 augusti 1998 av samma läroplan som det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94). Utbildningen i förskoleklassen är det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål.

I en majoritet av landets kommuner organiseras förskoleklassen i anslutning till skolans lokaler. I många kommuner pågår även en verksamhetsmässig integrering. En sådan integrering är givetvis också positiv inom de fristående skolorna. Eftersom Statens skolverk redan i dag enligt 9 kap. 1 § skollagen (1985:1100) prövar frågor om godkännande av fristående skolor bör, enligt regeringens mening, Skolverket också pröva om en fristående skola skall godkännas för att bedriva utbildning motsvarande förskoleklassen. Om sådant godkännande ges, skall utbildning som motsvarar förskoleklassen stå under tillsyn av Skolverket. Skolorna skall också vara skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering som genomförs av Skolverket. Även ärenden om återkallande av godkännande skall prövas av Skolverket.

Som ovan framhållits var ett syfte med att införa förskoleklassen som egen skolform att stödja en verksamhetsmässig integrering. En sådan integrering är svår att uppnå utan ett nära och dagligt samarbete mellan personalen i förskoleklassen och skolan. Mot den bakgrunden, och eftersom vi också anser att nuvarande bidragsregler fortsatt skall gälla för de utbildningsanordnare som inte bedriver utbildning i anslutning till fristående skola, bör den kommun där sådan verksamhet anordnas även i fortsättningen besluta om godkännande samt utöva tillsyn över utbildningen. Någon ändring vad gäller kommunens möjlighet att driva förskoleklass på entreprenad föreslås inte.

Som villkor för godkännande bör krävas att utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande samt ligger till grund för fortsatt skolgång. Vidare bör utbildningen svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för skolan. Dessa krav bör gälla oavsett om det är Skolverket eller en kommun som prövar frågan om godkännande. Regeringen delar Skolverkets uppfattning att samma krav på öppenhet vid antagning till förskoleklass som gäller för den fristående skolan skall gälla för förskoleklass i anslutning till en sådan skola. I likhet med vad som gäller för fristående skolor bör regeringen också bemyndigas att meddela ytterligare villkor i fråga om utbildningen och om antagningen till och ledningen av sådan utbildning.

Om verksamheten som motsvarar förskoleklassen inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för den som ansvarar för verksamheten, skall kommunen respektive Skolverket återkalla godkännandet för utbildningen.

Kommunens respektive Skolverkets beslut i ärenden om godkännande och återkallande av godkännande bör få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Bestämmelserna överensstämmer på så sätt med vad som gäller för fristående skolor (9 kap. 17 § första stycket skollagen).

Regeringens förslag: När det gäller bidrag till en fristående skola som godkänts för att bedriva utbildning som motsvarar förskoleklassen föreslås en reglering som överensstämmer med den som gäller för fristående skolor som motsvarar grundskolan respektive särskolan.

Kommunen är inte skyldig att lämna bidrag för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år då eleven fyller sex år.

Utbildningen i en förskoleklass, som förklarats berättigad till bidrag av Skolverket, skall vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. Till den del verksamheten överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året får dock skäligen avgifter tas ut. Skäligen avgifter får även tas ut för barn som tas emot före höstterminen det år de fyller sex år.

Skolverkets beslut i ärenden om rätt till bidrag eller återkallande av ett sådant beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunen beslutar, liksom tidigare, om bidrag för andra än fristående skolor som önskar anordna utbildning som motsvarar förskoleklassen.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Arbetsgruppens förslag innebär att bidraget skall bestämmas efter samma grunder som kommunerna tillämpar vid fördelning av resurser till de egna förskoleklasserna.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker i huvudsak arbetsgruppens förslag. *Svenska Kommunförbundet* har, som tidigare redovisats, synpunkter på konsekvenserna av olika regelsystem. *Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH)*, *Socialstyrelsen*, *Waldorfskolefederationen*, *Lärarnas riksförbund*, *Friskolornas riksförbund*, *Barnombudsmannen*, *Riksförbundet Hem och Skola* liksom *Handikappombudsmannen* delar inte arbetsgruppens förslag att en kommun inte skall vara skyldig att lämna bidrag för särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna om bidrag till fristående skolor för utbildning som motsvarar förskoleklassen föreslås överensstämma med vad som gäller för fristående skolor som motsvarar grundskolan respektive särskolan. Detsamma bör gälla tidpunkten för ansökan om godkännande.

Enligt regeringens mening bör huvudregeln vara att bidrag skall lämnas till en fristående skola som godkänts för att anordna förskoleklass. Om en kommun hävdar att etableringen av den fristående förskoleklassen kommer att innebära påtagliga negativa följder för det offentliga skolväsendet i kommunen, skall Skolverket särskilt pröva frågan om rätt till bidrag.

Skäl för att en skola inte skall förklaras berättigad till bidrag skall endast vara, att etableringen av en ny fristående förskoleklass medför påtagliga negativa och bestående följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller att skolan tar ut otillåtna avgifter. Med påtagliga negativa följder avses t.ex. om tillkomsten av en fristående förskoleklass medför att en landsorts- eller glesbygdskommun tvingas att lägga ned en

redan befintlig förskoleklass eller skola och detta medför att avståndet till närmaste utbildning avsevärt ökar för elever i någon del av kommunen. Glesbygdsskolor har ett stort värde för den omgivande bygden, dess livskraft och utvecklingsmöjligheter. Därför kan det inte anses rimligt att förklara en ny förskoleklass berättigad till bidrag, om detta samtidigt medför att en glesbygdsskola måste avvecklas. Det bör ankomma på den berörda kommunen att påvisa sådana eventuella följder.

Regeringen anser att den kommun där en fristående förskoleklass skall anordnas bör beredas tillfälle att yttra sig över ansökan om godkännande och förklaring att skolan skall vara berättigad till bidrag. Härigenom får kommunen, om den inte redan har det, kännedom om planerna att anordna en fristående förskoleklass i kommunen. Kommunen kan i sitt yttrande redovisa den lokalt betingade kunskap som finns om huvudmannen och dennes förutsättningar att driva en förskoleklass och på så sätt ge Skolverket ett bättre underlag vid prövningen. Det bör ankomma på regeringen att meddela de föreskrifter som behövs i fråga om Skolverkets skyldighet att höra den berörda kommunen.

Förslaget innebär en skyldighet för hemkommunerna att tilldela bidrag till en fristående skola som motsvarar *grundskolan* och som förklarats berättigad till stöd. Bidraget skall ges enligt samma grunder som tillämpas för kommunens egen förskoleklass. Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år då eleven fyller sex år. Bidragsskyldigheten gäller oavsett var barnet senare skall fullgöra sin skolplikt, t.ex. inom särskolan eller specialskolan. Kommunerna skall beakta den fristående förskoleklassens samlade kostnader utifrån dess åtaganden och elevernas behov. Regeringen förutsätter att kommunen beaktar att den fristående skolan har vissa högre kostnader till följd av skillnaden i huvudmannaskap, t.ex. vad gäller mervärdesskatt.

Förskoleklass i anslutning till fristående skola som motsvarar *särskolan* skall tilldelas bidrag av elevernas hemkommuner. I likhet med vad som gäller för fristående särskolor utgår regeringen från att parterna kommer överens om beloppet.

Utbildningen som den fristående skolan får bidrag för skall vara avgiftsfri. För verksamhet som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år, får den fristående skolan ta ut skäligen avgifter.

Regeringen vill understryka att den kommun där verksamheten bedrivs skall ha rätt till insyn i förskoleklassens verksamhet i de fristående skolor som får kommunala bidrag. Den kommunala insynen är en förutsättning för att kommunen skall kunna göra en rättvis bedömning av förskoleklassens bidragsbehov grundat på dess åtaganden och elevernas behov. Den kommunala insynen innebär också en garanti för att offentliga medel för utbildning används för avsedda ändamål. Om en kommun i samband med sin insyn finner anledning att ifrågasätta om den fristående förskoleklassen lever upp till kraven för sitt godkännande, får kommunen hänskjuta frågan till Skolverket som prövar om tillsyn skall genomföras. I likhet med vad som gäller enligt 9 kap. 11 § andra stycket skollagen skall

fristående skolor som bedriver förskoleklass med offentligt stöd delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

När det gäller andra utbildningsanordnare än fristående skolor kan kommunen lämna bidrag enligt redan gällande bestämmelser, men har ingen skyldighet att göra det. Regeringen bedömer att förslaget inte kan anses strida mot den kommunala likställighetsprincipen. Likställighetsprincipen innebär att kommuner enligt 2 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Denna princip innebär att det inte är tillåtet för kommuner att särbehandla vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar på annat än objektiv grund.

Omfattande stöd

Om en fristående skola i sin förskoleklass tar emot en elev som har ett *omfattande* behov av särskilt stöd och detta skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen, skall kommunen – i likhet med vad som gäller för fristående skolor – inte vara skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet.

Skolverket har i oktober 1998 i en rapport till regeringen redovisat ett uppdrag om hur fristående skolor tillgodoser behoven hos särskilt stödkrävande elever. I rapporten konstateras att de regler för resurstilldelning, som skall tillämpas fr.o.m. den 1 juli 1997, inte tycks ha påverkat möjligheterna för elever i behov av särskilt stöd att få plats i en fristående skola. Skolverket framhåller dock att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning elever avråds från att söka till fristående skolor på grund av att det skulle innebära betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter. I rapporten hänvisas till Fristkommitténs delbetänkande, Resurser på lika villkor? (SOU 1998:112). Av betänkandet framgår att de kommunala och fristående skolor som ansöker om extra resurser för elever i behov av särskilt stöd i allmänhet får sina ansökningar behandlade av samma kommunala instans och i huvudsak enligt samma principer. Kommittén avser att återkomma i sin slutrapport angående de nya resursfördelningsreglernas eventuella effekter för elever i behov av särskilt stöd.

Återkallande av rätt till bidrag

Om utbildningen vid en fristående skola som har rätt till bidrag ändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun skolan är belägen, skall Statens skolverk återkalla rätten till bidrag. Detsamma skall gälla om skolan tar ut otillåtna avgifter.

Överklagande

Beslut i ärenden om rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt skall få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Regeringens förslag: Ändringarna i skollagen skall träda i kraft den 1 juli 1999.

Fristående skolor som före ikraftträdandet har fått tillstånd att bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall anses dels ha blivit godkända, dels ha förklarats berättigade till bidrag av Statens skolverk i enlighet med de nya bestämmelserna. Även andra än fristående skolor skall anses ha fått sådant godkännande.

Fristående skolor som vid lagens ikraftträdande inte bedriver utbildning motsvarande förskoleklassen och som vill ha bidrag från och med läsåret 2000/2001 skall ansöka om godkännande hos Skolverket före den 1 september 1999.

Arbetsgruppens förslag: En fristående skola som vill anordna förskoleklass skall ansöka om att bli godkänd för detta senast den 1 april kalenderåret innan utbildningen påbörjas för att bli berättigad till bidrag. För att redan godkända fristående skolor som bedriver verksamhet för skolpliktiga barn skall kunna anordna förskoleklass enligt de föreslagna bestämmelserna fr.o.m. läsåret 1999/2000 föreslås en övergångsbestämmelse som innebär att ansökan om godkännande skall ges in till Skolverket före den 1 april 1999.

Remissinstanserna: *Statskontoret* anser att en fristående skola bör kunna utöka sin verksamhet till att omfatta förskoleklass utan ytterligare ansökningsförfarande. *Skolverket* föreslår att de nya bestämmelserna börjar gälla fr.o.m. läsåret 2000/2001. För en fristående skola som redan har tillstånd att bedriva förskoleklass föreslår verket ett förenklat förfarande. *Skellefteå* kommun menar att förslaget medför alltför kort planeringstid för kommunerna. *Göteborgs* kommun instämmer i förslaget om övergångsbestämmelser medan *Kalmar* kommun anser att de bör ses över.

Skälen för regeringens förslag: Ett stort antal fristående skolor bedriver utbildning som motsvarar förskoleklass med tillstånd enligt gällande bestämmelser. Regeringen föreslår att sådana fristående skolor och även övriga enskilda utbildningsanordnare som före lagens ikraftträdande har fått tillstånd att bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall anses godkända enligt de nya bestämmelserna. De fristående skolor som fått ett sådant tillstånd skall också anses ha förklarats berättigade till bidrag i enlighet med de nya bestämmelserna.

De föreslagna övergångsbestämmelserna innebär att såväl fristående skolor som andra enskilda utbildningsanordnare som vill påbörja utbildningen läsåret 1999/2000 kan göra det om de fått tillstånd enligt nu gällande regler före den 1 juli 1999. I fråga om fristående skolor som vill påbörja utbildningen läsåret 2000/2001 krävs – med hänsyn till att skolan skall ha ansökt om godkännande före den 1 april året innan verksamheten startar – en övergångsbestämmelse av innebörd att ansökningstiden för det läsåret senareläggs.

I enlighet med den s.k. finansieringsprincipen skall kommuner och landsting inte åläggas nya arbetsuppgifter eller skyldigheter, utan att de samtidigt ges möjligheter att finansiera dessa på annat sätt än med höjda skatter. Om statsmakterna fattar beslut, som medför kostnads- eller utgiftsökningar för kommunsektorn, bör dessa således finansieras genom en ökning av statsbidragen, eller genom att staten fattar beslut som möjliggör besparingar. Finansieringsprincipen innebär också att statsbidragen bör minska om kommunernas skyldigheter begränsas eller om de till följd av regelförändringar får möjlighet att bedriva en mer kostnadseffektiv verksamhet.

Förslaget innebär, enligt regeringens mening, ett oförändrat kommunalt åtagande genom att rätten till utbildning om 525 timmar i förskoleklass redan i dag utnyttjas av i stort sett landets samtliga sexåringar, med undantag för dem som valt att börja i skolan vid sex års ålder. Bidragen till förskoleklass i anslutning till fristående skolor skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov, efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna förskoleklasserna. Kommunen är inte skyldig att lämna bidrag för den del verksamheten överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller till elever som tas emot före höstterminen det år då eleven fyller sex år. Förslaget ger därutöver förutsättningar för fristående skolor att integrera förskoleklass i likhet med vad som gäller i kommunens skolor och ökar därmed möjligheterna till samordning av verksamheterna. Mot den nu angivna bakgrunden bedömer regeringen att förslaget inte medför förändrade kostnader för kommunerna.

8 Förskoleklass vid utlandsskolorna

8.1 Nuvarande bestämmelser om statsbidrag

Statsbidrag för svensk undervisning i utlandet lämnas enligt förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Som villkor för statsbidrag gäller bl.a. att utbildningen skall anordnas enligt grundskolans och gymnasieskolans läroplaner, kursplaner och timplaner.

Enligt 9 § nämnda förordning får Statens skolverk efter ansökan från huvudmannen för en utlandsskola förklara huvudmannen berättigad till statsbidrag för utbildning i årskurserna 1–6 om

- huvudmannen har förutsättningar att anordna skolan och det finns ett behov av den och
- elevantalet vid en allsidig bedömning av kvalitetskrav såväl i fråga om sociala som andra aspekter på skolverksamhet kan anses vara tillräckligt stort och beräknas vara någorlunda stabilt.

För högre årskurser samt för reguljär gymnasieutbildning kan regeringen besluta om bidrag.

Statsbidraget lämnas till huvudmannen för verksamheten och utgör ett allmänt finansiellt stöd till skolverksamheten. Bidrag beräknas dels för undervisningen med ett bidrag per elev och läsår och dels för årskostnaden för de lokaler som behövs för undervisningen. I 3 § nämnda förordning anges för vilka elever bidrag lämnas. Elevavgifter som tas ut för utbildningen vid en utlandsskola skall vara skäliga med hänsyn till skolans kostnader för verksamheten och det statsbidrag som lämnas (19 §).

En utlandsskola leds av en styrelse med säte i det land där skolan drivs.

Det finns ett 30-tal svenska utlandsskolor i Europa, Asien, Afrika och Sydamerika. De flesta skolorna bedriver reguljär undervisning enbart i årskurserna 1–6. Endast sju skolor bedriver reguljär undervisning i årskurserna 7–9. Vid övriga skolor bedrivs undervisningen i årskurserna 7–9 i form av distansutbildning.

I de flesta skolorna har sexåringarna skrivits in i årskurs 1 och dessa ingår således i bidragsunderlaget för statsbidraget till utlandsskolan. Vid övriga skolor anordnas separat verksamhet för sexåringar.

Nästan alla skolor bedriver också förskoleverksamhet för yngre barn. För denna verksamhet liksom för den separata sexårsverksamheten utgår inget statsbidrag. Kostnaderna täcks via avgifter.

8.2 Statsbidrag till förskoleklass

Regeringens förslag: Statsbidrag får lämnas för utbildning som motsvarar förskoleklassen vid en svensk utlandsskola från och med läsåret 2000/2001 efter prövning av Statens skolverk.

Skälen för regeringens förslag: Som redovisats inledningsvis skall utlandsskolorna ge utbildning som motsvarar den som ges i skolor i Sverige. Avsikten är att elever som tillfälligt vistas utomlands skall få en utbildning som möjliggör en fortsatt skolgång i en svensk skola när familjen återvänder till Sverige. Utlandsskolorna följer den svenska läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94). Förskoleklassen omfattas sedan den 1 augusti 1998 av Lpo 94. Utbildningen i förskoleklassen är det första steget i att uppfylla läroplanens mål. Regeringen anser att det därför bör vara möjligt även för utlandsskolorna att anordna förskoleklasser. Statsbidrag bör utgå för utbildning motsvarande förskoleklassen.

Statens skolverk bör pröva om en utlandsskola skall få statsbidrag för utbildning motsvarande förskoleklassen. Utbildningen i en förskoleklass skall omfatta minst 525 timmar om året. Statsbidrag bör inte utgå för barn som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år.

Bestämmelserna om bidrag till utlandsskolorna för utbildning som motsvarar förskoleklassen föreslås överensstämmande med vad som gäller för utlandsskolor motsvarande grundskolan. Bestämmelserna i 3 § förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn

och ungdomar vad gäller s.k. behöriga elever bör gälla även för dessa elever.

En utlandsskola som vill bli förklarad berättigad till statsbidrag för utbildning som motsvarar förskoleklassen skall ansöka om detta hos Skolverket. En utlandsskola som vill bli berättigad till bidrag från och med läsåret 2000/2001 skall ansöka härom hos Skolverket före den 1 september 1999. Vid sin bedömning bör Skolverket tillämpa samma kriterier som för prövning av en utlandsskola.

Storleken på bidraget per elev vid utlandsskolorna varierar beroende på elevantalet. Beräkningen av statsbidraget för förskoleklassen bör ske genom att eleverna i förskoleklassen får inräknas i det elevunderlag för statsbidrag som utgår till respektive utlandsskola för undervisning enligt Lpo 94.

Förskoleklassen skall också omfattas av den uppföljning och utvärdering som Skolverket genomför av utlandsskolorna.

Skolverkets beslut om statsbidrag för inrättande av förskoleklass bör få överklagas hos regeringen.

8.3 Ekonomiska konsekvenser

Regeringen bedömer att kostnaderna för förslaget ryms inom ramen för anslaget A 12 Bidrag till svensk undervisning i utlandet. Flertalet sexåringar skrivs redan nu in i utlandsskolorna och ingår således i bidragsunderlaget för statsbidrag till utlandsskolan. Som redovisats i budgetpropositionen för år 1999 (prop. 1998/99:1, utg.omr. 16) avser regeringen att via Skolverkets redovisningar följa kostnadsutvecklingen för undervisningen utomlands.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

2 b kap.

6 §

Bestämmelsen innebär att utbildning som motsvarar förskoleklassen i enskild regi endast får bedrivas om utbildningen är godkänd. Med hänsyn till syftet med förskoleklassen byts ordet verksamhet mot ordet utbildning (jfr 2 b kap. 1 §). Vidare ersätts i enlighet med 9 kap. 1 § ordet tillstånd med godkännande. I paragrafen finns föreskrifter om vem som får godkänna sådan utbildning.

Hänvisningen i *andra stycket* till 9 kap. 1 § andra stycket innebär att ärenden om godkännande för fristående skolor som motsvarar grundskolan eller särskolan skall prövas av Statens skolverk. Ärenden om

godkännande för andra enskilda huvudmän skall enligt *första stycket* prövas av den kommun där utbildningen skall bedrivas.

7 §

I paragrafen regleras förutsättningarna för godkännande. Villkoren överensstämmer i huvudsak med vad som gäller enligt 9 kap. 2 § för fristående skolor (jfr prop. 1995/96:200). Villkoren i *första stycket* gäller all enskilt bedriven utbildning. För förskoleklass i anslutning till en fristående skola gäller dessutom villkoren i *andra stycket*. Några bestämmelser som motsvarar 9 kap. 2 § första stycket 4 om omsorger respektive andra stycket om konfessionell inriktning torde inte behövas med hänsyn till att förskoleklassen är en frivillig skolform och omfattar en förhållandevis begränsad tid samt till skolformens pedagogiska syfte.

I enlighet med vad som enligt 9 kap. gäller för fristående skolor har tredje stycket tagits bort.

8 §

Andra stycket innebär att fristående skolor som anordnar utbildning för skolpliktiga barn också när det gäller utbildning som motsvarar förskoleklassen skall stå under Skolverkets tillsyn. Bestämmelsen om tillsyn och skyldighet att delta i uppföljning och utvärdering överensstämmer med vad som gäller för skolans övriga verksamhet enligt 9 kap. 11 § första stycket.

Tredje stycket om kommunal insyn och deltagande i uppföljning och utvärdering gäller för skolor som har rätt till kommunala bidrag. Regleringen överensstämmer med vad som gäller enligt 9 kap. 11 § andra stycket för fristående skolor som får kommunala bidrag.

9 §

Paragrafen innebär att godkännande för enskilt bedriven utbildning skall kunna återkallas om kraven för godkännande inte längre är uppfyllda. Bestämmelsen anpassas till att i huvudsak överensstämmer med vad som gäller för fristående skolor enligt 9 kap. 12 § första stycket. Den tidigare skyldigheten att före återkallandet förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet tas bort och ersätts, i likhet med vad som gäller för fristående skolor, med ett påpekande för huvudmannen.

10 §

Paragrafen reglerar kommunala bidrag till enskilt bedriven förskoleklass som anordnas av andra än fristående skolor. Bidrag till sådan utbildning vid fristående skolor regleras i nya 10 a §.

När det gäller förskoleklass som anordnas av andra än fristående skolor föreligger liksom tidigare ingen skyldighet för kommunen att lämna bidrag.

10 a §

Paragrafen är ny och överensstämmer i huvudsak med vad som gäller enligt 9 kap. 6 § första och andra styckena för fristående skolor som mot-

svarar grundskolan respektive 9 kap. 6 a § första och andra styckena för fristående skolor som motsvarar särskolan. Bestämmelserna gäller oavsett om ett barn senare skall fullgöra sin skolplikt i grundskolan eller inom någon annan skolform.

Enligt bestämmelsen skall Skolverket besluta om skolan skall ha rätt till bidrag för utbildningen. En förutsättning för att Skolverket skall kunna underlåta att förklara skolan berättigad till bidrag är enligt andra stycket att kommunen visar att utbildningen innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i kommunen. Det är endast sådana följder som uppkommer för den kommun där skolan är belägen som kan medföra att skolan skall förklaras sakna rätt till bidrag, inte eventuella följder för skolväsendet i någon annan kommun. Skolverket skall vidare underlåta att lämna en sådan förklaring om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

Innebörden av uttrycket påtagliga negativa följder har behandlats i avsnitt 5.2.

Att en skola saknar rätt till bidrag innebär inte något förbud för skolan att bedriva utbildning motsvarande förskoleklassen under förutsättning att huvudmannen har fått godkännande för utbildningen. Det är bara finansieringen som får ske på annat sätt än genom kommunala bidrag.

10 b §

Paragrafen är ny och reglerar bidragets storlek till fristående skolor som motsvarar grundskolan. Bidragskonstruktionen innebär att förskoleklass vid dessa skolor inordnas i samma resursfördelningssystem som den kommunala förskoleklassen (jfr prop. 1995/96:200 s. 46 och s. 72). Kommunerna skall från bidragssynpunkt behandla den fristående förskoleklassen på samma sätt som om eleverna funnits i en kommunal förskoleklass. Kommunen har dock ingen skyldighet att lämna bidrag för den del verksamheten överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. Det kan vara fråga om att skollokaler måste förändras eller att det behövs extra personal.

10 c §

Paragrafen är ny och reglerar bidragets storlek till fristående skolor som motsvarar särskolan. Bestämmelsen överensstämmer med vad som gäller enligt 9 kap. 6 a § tredje stycket för fristående skolor.

10 d §

Paragrafen är ny och överensstämmer i huvudsak med vad som gäller för kommunal förskoleklass när det gäller avgifter.

10 e §

Paragrafen är ny och överensstämmer i huvudsak med vad som gäller enligt 9 kap. 12 § andra stycket för fristående skolor som motsvarar grundskolan och särskolan och som får kommunala bidrag. Ett återkal-

lande av bidragsrätten på grundval av att utbildningen förändras kommer främst att vara aktuellt om elevantalet ökar markant. Vad som utgör påtagliga negativa följder får bedömas på samma sätt som då en skola skall förklaras ha rätt till bidrag enligt 10 a §.

12 §

Bestämmelsen anpassas till vad som enligt 9 kap. 12 § gäller för fristående skolor. I konsekvens med ändringen i 9 § tas bestämmelsen om ett överklagande av ett föreläggande bort.

Första stycket innebär att kommunens beslut i frågor som rör godkännande och återkallande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Andra stycket innebär att Skolverkets beslut i frågor som rör godkännande och återkallande av godkännande samt om förklaring om rätt till bidrag och om återkallande av sådan förklaring får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Av tredje stycket följer att beslut om återkallande av godkännande att bedriva förskoleklass gäller med omedelbar verkan.

13 §

I paragrafen har *tillstånd* bytts ut mot *godkännande* och *verksamheten* mot *utbildningen*.

Övergångsbestämmelser

Punkt 2 innebär att de fristående skolor och övriga enskilda som förelagens ikraftträdande har fått tillstånd att bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen ges möjlighet att fortsätta denna verksamhet utan nytt godkännande. Fristående skolor skall även anses ha fått en förklaring om rätt till bidrag i enlighet med de nya bestämmelserna.

Punkt 3 innebär att ansökningstiden för godkännande inför läsåret 2000/2001 har senarelagts med hänsyn till att lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1999.

Sammanfattning av förslagen i promemorian Fristående förskoleklasser – tillstånd, bidrag, tillsyn m.m. (dnr U97/4530/S och U98/2622/S)

Prop. 1998/99:45
Bilaga 1

En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har utarbetat en promemoria med förslag till bestämmelser om tillstånd, bidrag, tillsyn m.m. för förskoleklass i enskild regi.

Bakgrunden till förslaget är att riksdagen – vid behandlingen av propositionen Förskoleklass och andra skollagsfrågor (prop. 1997/98:6) – gav regeringen till känna att regeringen snarast borde återkomma med förslag till bestämmelser om förskoleklass i enskild regi. Dessa borde utformas på ett sätt som liknar reglerna för fristående skolor när det gäller tillståndsgivning, bidrag och tillsyn av verksamheten (bet. 1997/98:UbU5, rskr. 1997/98:107).

Arbetsgruppen föreslog därför att fristående skolor som vill bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall ha tillstånd till detta av Statens skolverk som också skall utöva tillsyn över utbildningen. När det gäller bidrag till fristående förskoleklasser som anordnas av huvudmän för fristående skolor föreslogs en reglering som överensstämmer med den som gäller för fristående grundskolor.

För andra än fristående skolor, exempelvis enskilt bedriva förskolor som önskar bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen, föreslogs ingen ändring.

Arbetsgruppen föreslog att lagen skulle tillämpas på utbildning som äger rum efter den 1 juli 1999. En övergångsbestämmelse föreslogs för redan godkända fristående skolor som bedriver verksamhet för skolpliktiga barn för att dessa skall kunna anordna förskoleklass från och med läsåret 1999/2000.

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)¹ dels att 2 b kap. 6, 8–10 och 12 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 2 b kap. 10 a–c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b kap.

6 §

Ett bolag, en förening, en samsällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten bedrivs. *Ett sådant tillstånd meddelas tills vidare eller för viss tid.*

Ett bolag, en förening, en samsällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten bedrivs, *om inte annat följer av andra stycket.*

En fristående skola som avses i 9 kap. 2 § som vill bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall ha tillstånd till detta av Statens skolverk.

Tillstånd enligt första och andra styckena meddelas tills vidare eller för viss tid.

Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommunen genom avtal enligt 2 § tredje stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

8 §

Verksamhet som avses i 6 § står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att inspektera verksamheten och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Verksamhet som avses i 6 § *första stycket* står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att inspektera verksamheten och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Verksamhet som avses i 6 § andra stycket står under tillsyn av

¹ Senaste lydelse 1997:1212.

Statens skolverk. Skolorna är skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av Skolverket.

I fråga om fristående skolor som får bidrag enligt 10 a § har den kommun där skolan är belägen rätt till insyn i verksamheten. Sådana skolor är skyldiga att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

9 §

Om det föreligger något missförhållande i sådan verksamhet som avses i 6 §, skall kommunen förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet.

Om missförhållandet är allvarligt och *kommunens föreläggande* inte följs, får kommunen återkalla tillståndet.

Om det föreligger något missförhållande i sådan verksamhet som avses i 6 §, skall kommunen, *eller när det gäller fristående skolor som avses i 6 § andra stycket Statens skolverk*, förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet.

Om missförhållandet är allvarligt och *föreläggandet* inte följs får kommunen *respektive Skolverket* återkalla tillståndet.

10 §

Kommunen kan lämna bidrag till verksamhet som avses i 6 §, om avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet.

Kommunen kan lämna bidrag till verksamhet som avses i 6 § *första stycket*, om avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet.

10 a §

En fristående skola som fått tillstånd att anordna verksamhet som motsvarar förskoleklassen enligt 6 § andra stycket skall av Statens skolverk förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring skall dock inte lämnas, om verksamheten skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun

där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 10 b §.

För att en fristående skola skall ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om tillstånd före den 1 april kalenderåret innan verksamheten startar.

För varje elev som genomgår verksamhet motsvarande den som ges i förskoleklassen lämnas bidrag av hemkommunen. Bidraget skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna förskoleklasserna. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Vad som sägs i första–tredje styckena gäller inte fristående skolor för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning.

10 b §

Utbildning, som en fristående skola får bidrag för enligt 10 a §, skall vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. Till den del verksamheten överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året får dock skolan ta ut skäligen avgifter. Skäligen avgifter får också tas ut för barn som tas emot före höstterminen det år då barnet fyller sex år.

10 c §

Om verksamheten vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 10 a § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är

belägen, skall Statens skolverk återkalla rätten till bidrag. Rätten till bidrag skall också återkallas, om skolan tar ut avgifter i strid med 10 b §.

12 §

Kommunens beslut i ärenden om tillstånd enligt 6 § och om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut i ärenden om tillstånd enligt 6 § *första stycket* och om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statens skolverks beslut i ärenden om tillstånd enligt 6 § andra stycket, om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § eller i ärenden om rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 10 a eller 10 c § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Kommunens *respektive Statens skolverks* beslut om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 1999 och skall tillämpas på utbildning som äger rum efter den 1 juli 1999.

2. För godkända fristående skolor som bedriver utbildning för skolpliktiga barn läsåret 1998/99, och som vill ha bidrag enligt 2 b 10 a § från och med läsåret 1999/2000, gäller, i stället för vad som sägs om ansökningstid i andra stycket nämnda bestämmelse, att skolan skall ha ansökt om tillstånd att anordna verksamhet som motsvarar förskoleklassen före den 1 april 1999.

Förteckning över remissinstanserna samt en sammanställning av remissyttrandena över promemorian Fristående förskoleklasser – tillstånd, bidrag, tillsyn m.m. (dnr U97/4530/S och U98/2622/S)

Prop. 1998/99:45
Bilaga 3

Remissinstanserna

Remissyttrandena har kommit från Kammarrätten i Stockholm, Socialstyrelsen, Handikappombudsmannen (HO), Barnombudsmannen (BO), Statskontoret, Riksrevisionsverket (RRV), Statens skolverk, Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH), Falu kommun, Göteborgs stad, Hudiksvalls kommun, Härjedalens kommun, Kalmar kommun, Karlskrona kommun, Kungsbacka kommun, Lidingö kommun, Malmö stad, Norrköpings kommun, Skara kommun, Skellefteå kommun, Skövde kommun, Sollentuna kommun, Uppsala kommun, Varbergs kommun, Vänersborgs kommun, Örkelljunga kommun, Svenska Kommunförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Riksförbundet Hem och Skola (RHS), Friskolornas riksförbund och Waldorfskolefederationen.

Yttrande har dessutom inkommit från Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund.

Tillstånd, tillsyn, bidrag och avgifter

En majoritet av instanserna tillstyrker huvudsakligen promemorians förslag, men många instanser har synpunkter på delar av förslaget.

Flera remissinstanser anser att tillstånd även för förskoleklasser i enskild regi som bedrivs av andra än godkända fristående skolor skall prövas av Skolverket. Detta gäller t.ex. *Barnombudsmannen*, *TCO* (som stödjer sig på remissvar från Lärarförbundet), *Waldorfskolefederationen* liksom ett antal av kommunerna. *Friskolornas riksförbund* har i stort sett inga erinringar, även om förbundets grundinställning är att Skolverket skall pröva ärenden om godkännande och att huvudmännen för godkända fristående förskoleklasser automatiskt skall ha rätt till bidrag. Förbundet anser att de eventuella negativa följderna för kommunala verksamheter skall begränsas till kommunala förskoleklasser, inte till skolväsendet som helhet. Även *Riksförbundet Hem och Skola (RHS)* anser att samma regler bör gälla oavsett vem som bedriver verksamheten. *RHS* framhåller också att förslaget innebär att en gynnsam utveckling av en fristående skola kan innebära att bidragen återkallas, vilket motverkar en utveckling av verksamheten.

Skolverket föreslår en mer långtgående förändring som innebär att endast fristående skola skall få bedriva förskoleklass. En avveckling under t.ex. en treårsperiod föreslås för förskoleklasser som bedrivs av andra än fristående skolor. Samma bestämmelser om öppenhet och antagningsvillkor som för fristående skolor bör gälla även för fristående förskoleklass. Skillnaden mellan fristående förskoleklass och fristående skolor när det gäller återkallande av tillstånd uppmärksammas också av verket.

Svenska Kommunförbundet har flera synpunkter på förslaget och anser bl.a. att de olika systemen för fristående och andra enskilda förskoleklasser kan ifrågasättas utifrån principen om kommunal likställighet och anser att förslaget innebär avsteg från principen om rätt till likvärdig utbildning. Förbundet framhåller att definitionen av fristående förskoleklass är oklar, och lyfter fram skillnaden i förslaget mellan vistelsekommunernas skyldighet att anordna förskoleklass och att bidragskyldigheten knyts till hemkommunen. Förbundet menar att en förändring av regelsystemet bör göras i samband med den aviserade skollagsöversynen. Om en förändring genomförs dessförinnan bör bestämmelserna inarbetas i 9 kap. skollagen.

Riksrevisionsverket har inget att invända mot förslaget. *Statskontoret* anser att tillstånd för förskoleklass inte ytterligare behöver prövas. För en godkänd fristående skola borde det räcka med ett enkelt anmälningsförfarande till kommunen.

TCO, genom *Läraryrket*, stödjer i huvudsak förslaget, men anser att det är olämpligt att olika bestämmelser gäller beroende av vem som anordnar verksamheten. Förbundet anser i princip att utbildningen skall vara avgiftsfri även för de barn som tas emot innan de fyllt sex år. *SACO*, genom *Lärarnas Riksförbund*, tillstyrker i huvudsak förslaget, men motsätter sig att kommunerna ges laglig tillsyns rätt över fristående skolors verksamhet samt att de skall ingå i kommunal uppföljning och utvärdering. *Waldorfskolefederationen* anser att parterna skall komma överens om i vilken utsträckning en fristående förskoleklass skall ingå i den kommunala uppföljningen.

Norrköpings kommun är negativ till förslaget om Skolverkets övertagande av tillståndsgivning och ser hellre att ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn även för fristående skolor övergår till kommunerna. Kommunen menar vidare att samma myndighet bör hantera frågorna för de tre verksamheter som skall integreras, dvs. även fritidshem och att skyldigheten att lämna bidrag endast skall omfatta sexåringar. *Kalmar* kommun anser bland annat att samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg bör ligga till grund för kvalitetskrav vid tillståndsgivning och att en förnyad prövning av tillstånd kan sätta fokus på förskoleklassens förnyade roll. *Skellefteå* kommun anser att förslaget borde utredas ytterligare när det gäller de två olika systemen för tillståndsgivning och föreslår en kommunal vetorätt när det gäller etablering av fristående förskoleklass. *Malmö* kommun anser att ett system med olika regler och förutsättningar för förskoleklasser kan innebära olika kvalitet i verksamheten, vilket torde strida mot principen om likvärdig utbildning och föreslår att frågan avgörs i samband med skollagsöversynen.

Omfattande stöd

SIH befarar att formuleringen angående omfattande stöd till elever i behov av särskilt stöd kan leda till att kommunen inte fullgör sina uppgifter. *SIH* menar att stödbehoven i kommunen borde vara kända genom kommunens ansvar för uppsökande verksamhet enligt socialtjänstlagen. *Socialstyrelsen* och *Waldorfskolefederationen* anser att samma förutsätt-

ningar bör gälla för en elev oavsett skolgång i en kommunal eller fristående skola. *Friskolornas riksförbund* menar att kommunen alltid skall vara skyldig att betala bidrag för elever i behov av särskilt stöd.

Handikappombudsmannen anser att det är nödvändigt att beakta förskoleklassens betydelse för funktionshindrade elever vid bedömning av om bidrag skall utgå. HO menar vidare att det krävs tydliga definitioner för hur bidragen skall fördelas och att den skola som anordnar förskoleklass skall vara fullt ut berättigad till ersättning för barn med särskilda behov. *Barnombudsmannen* framhåller att fristående förskoleklass med specialistkompetens ibland kan tillgodose barnets behov bättre, och anser att förslaget kan missgynna barnet. *RHS* anser att förslaget innebär en negativ särbehandling. Förslaget kan uppfattas som diskriminerande och bör omprövas. *Lärarnas Riksförbund* anser att särskilt stöd skall utgå oavsett om eleven går i förskoleklass i anslutning till en kommunal eller fristående skola.

Övergångsbestämmelser

Skolverket föreslår ett förenklat förfarande för de skolor som redan har tillstånd att bedriva förskoleklass. I dessa fall borde Skolverket inte behöva inhämta kommunens yttrande. I de fall fristående skolor inte redan bedriver förskoleklass, bör bestämmelserna börja gälla först fr.o.m. läsåret 2000/2001. *Kalmar* kommun anser också att övergångsbestämmelserna bör ses över. *Skellefteå* kommun menar att förslaget medför alltför kort planeringstid för kommunerna. *Göteborgs* stad instämmer i förslaget om övergångsbestämmelser. Det gör även den stora andel instanser, inklusive ett antal kommuner, som inte har något att erinra mot förslaget som helhet.

Kostnader – finansieringsprincipen

Ett fåtal instanser kommenterar frågan om kostnader.

Kommunförbundet framhåller att om en stor andel av den sexårsverksamhet som i dag bedrivs i enskild regi med dagens bidragssystem kommer att omvandlas till fristående förskoleklass leder förslaget till vissa merkostnader för kommunerna. Förbundet menar att bristen på kunskap om dessa förhållanden gör förslagets ekonomiska konsekvenser svårbedömbara. *Skövde* kommun hävdar att förslaget inte är kostnadsneutralt eftersom kostnader för lokaler m.m. ökar medan kommunens kostnader för detsamma inte sjunker i motsvarande grad.

Lagtext

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)¹
dels att 2 b kap. 6–10 och 12 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 2 b kap. 10 a–e §§,
samt närmast före 2 b kap. 6 och 10 §§ nya rubriker av följande lydelse,
dels att det närmast före 2 b kap. 1 och 11 §§ skall införas nya rubriker
som skall lyda: ”Allmänna bestämmelser om förskoleklassen inom det
offentliga skolväsendet” respektive ”Övriga föreskrifter”.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 b kap.*****Godkännande m.m. för enskilda
att bedriva utbildning motsva-
rande förskoleklassen***

6 §

Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten skall bedrivas. Ett sådant tillstånd meddelas tills vidare eller för viss tid.

Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommunen genom avtal enligt 2 § tredje stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

Yrkesmässig utbildning som motsvarar förskoleklassen får bedrivas av en enskild fysisk eller juridisk person, om utbildningen är godkänd enligt 7 §. Ärenden om godkännande prövas av den kommun där utbildningen skall bedrivas, om inte annat följer av andra stycket.

Ärenden om godkännande av utbildning som motsvarar förskoleklassen för sådana fristående skolor som avses i 9 kap. 1 § andra stycket prövas av Statens skolverk.

Godkännande behövs inte för sådan utbildning som kommunen genom avtal enligt 2 § tredje stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

7 §

Tillstånd att bedriva sådan verksamhet som avses i 6 § får beviljas endast om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet.

Tillståndet får förenas med villkor av betydelse för kvalitet och säkerhet i verksamheten.

Utbildning som avses i 6 § skall godkännas, om

1. den stimulerar varje barns utveckling och lärande och kan ligga till grund för fortsatt skolgång, och

2. den även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Utbildning som bedrivs av en godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan skall godkännas, om villkoren enligt första stycket är uppfyllda, och om

1. den står öppen för alla barn som har rätt till utbildning inom förskoleklassen, med undantag för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den fristående skolan, och

2. den uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen samt antagning till och ledning av sådan utbildning.

Om verksamheten helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas, skall nytt tillstånd sökas.

8 §

Verksamhet som avses i 6 § står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att inspektera verksamheten och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Utbildning som avses i 6 § första stycket står under tillsyn av den kommun där utbildningen bedrivs, om inte annat följer av andra stycket. Kommunen har rätt att inspektera utbildningen och får hämta in de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Utbildning som bedrivs av fristående skolor står under tillsyn av Statens skolverk. Skolorna är skyldiga att delta i den uppföljning och

utvärdering av skolväsendet som genomförs av Skolverket.

Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn i skolans verksamhet, om skolan får bidrag enligt 10 a §. Skolan är också skyldig att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

9 §

Om det föreligger något missförhållande i sådan verksamhet som avses i 6 §, skall kommunen förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet.

Om missförhållandet är allvarligt och kommunens föreläggande inte följs, får kommunen återkalla tillståndet.

Om en utbildning som avses i 6 § inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen, skall kommunen, eller när det gäller utbildning som bedrivs av en fristående skola Statens skolverk, återkalla godkännandet.

Bidrag m.m.

10 §

Kommunen kan lämna bidrag till verksamhet som avses i 6 §, om avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet.

Kommunen kan lämna bidrag till utbildning som avses i 6 § första stycket, om avgifterna inte är oskäligt höga. Bidraget bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande utbildning.

10 a §

En fristående skola som av Statens skolverk har fått godkännande att anordna utbildning som motsvarar förskoleklassen skall av Skolverket förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i 10 b eller 10 c §.

Skolverket skall dock inte lämna någon förklaring om rätt till bidrag, om verksamheten skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där

skolan är belägen eller om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

För att en fristående skola skall ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan verksamheten startar.

10 b §

Hemkommunen skall till en fristående skola som motsvarar grundskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen. Bidraget skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen.

Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

10 c §

Hemkommunen skall till en fristående skola som motsvarar särskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen. Om skolan inte kommer överens om annat med elevernas hemkommuner, skall kommunerna betala det belopp som regeringen beslutat.

10 d §

Utbildning som en fristående skola får bidrag för enligt 10 a § skall vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. För den del av verksamheten som överstiger

15 timmar i veckan eller 525 timmar om året får dock skolan ta ut skäligen avgifter. Skäligen avgifter får också tas ut för barn som tas emot före höstterminen det år då de fyller sex år.

10 e §

Om utbildningen vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 10 a § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen, skall Statens skolverk återkalla rätten till bidrag. Rätten till bidrag skall också återkallas, om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

12 §

Kommunens beslut i ärenden om tillstånd enligt 6 § och om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § första stycket och om återkallande av godkännande enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statens skolverks beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § andra stycket, om återkallande av godkännande enligt 9 § eller i ärenden om rätt till bidrag enligt 10 a § eller återkallande av sådan rätt enligt 10 e § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Kommunens respektive Skolverkets beslut om återkallande av godkännande enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.
 2. Den som före ikraftträdandet har fått tillstånd att bedriva verksamhet som motsvarar förskoleklassen skall anses ha fått ett godkännande enligt 2 b kap. 6 §. Ett tillstånd för en fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan och som har meddelats före ikraftträdandet

skall också anses innefatta en förklaring om rätt till bidrag enligt 2 b kap. 10 a §.

Prop. 1998/99:45
Bilaga 4

3. För en fristående skola som vid lagens ikraftträdande inte bedriver verksamhet motsvarande förskoleklassen och som vill ha bidrag enligt 2 b kap. 10 a § från och med läsåret 2000/2001 gäller i stället för ansökningstiden i tredje stycket 2 b kap. 10 a § att skolan skall ha ansökt om godkännande före den 1 september 1999.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-01-14

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Gertrud Lennander, regeringsrådet Kjerstin Nordborg.

Enligt en lagrådsremiss den 17 december 1998 (Utbildningsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Annica Lindblom.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

2 b kap.

6 §

I första stycket första meningen har uppräkningsen av dem som behöver tillstånd/godkännande i fråga om förskoleutbildning ersatts med uttrycket enskild fysisk eller juridisk person, i överensstämmelse med terminologin i 1 kap. 3 §.

Den aktuella uppräkningsen återfinns emellertid också i 2 b kap. 3 § och Lagrådet vill ifrågasätta om det inte kan vara av värde att ha kvar den precisering som uppräkningsen innebär även i förevarande paragraf, i allt fall i avvaktan på resultatet av den översyn av skollagen som har aviserats vid lagrådsföredragningen. Uttrycket enskilda fysiska eller juridiska personer kan därvid kvarstå i 1 kap. 3 §, eftersom det kapitlet innehåller mera allmänna och övergripande bestämmelser.

Första meningen skulle då kunna lyda: ”Utbildning som motsvarar förskoleklassen får bedrivas yrkesmässigt av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild person, om utbildningen är godkänd enligt 7 §.”

10 §

Paragrafen handlar om kommunala bidrag till annan enskild utbildning, motsvarande förskoleklassen, än sådan som bedrivs av fristående skolor. Enligt paragrafen kan kommunen lämna bidrag till utbildning ”som avses i 6 § första stycket”. Första stycket i 6 § omfattar emellertid all utbildning som motsvarar förskoleklassen och som bedrivs av enskilda rättssubjekt. Det framgår bl.a. av andra meningens förbehåll: ”om inte annat följer av andra stycket”. Första meningen i förevarande paragraf bör därför ges följande lydelse: ”Kommunen kan lämna bidrag till utbildning som avses i 6 § och som inte bedrivs av en godkänd fristående skola, om avgifterna inte är oskäligt höga.”

10 a §

Enligt tredje stycket gäller som förutsättning för att en fristående skola skall ha rätt till bidrag för utbildning som motsvarar förskoleklassen, att skolan har ansökt om att bli godkänd att anordna sådan utbildning före den 1 april kalenderåret innan verksamheten startar. Syftet med bestäm-

melsen torde vara att reglera rätten till bidrag för det första verksamhetsåret. Ett sådant syfte kommer också till tydligt uttryck i förebilderna till bestämmelsen (9 kap. 6 § andra stycket och 6 a § andra stycket), där villkoret hänför sig till "en nystartad skola". Lagrådet föreslår därför att tredje stycket erhåller följande lydelse: "För att en fristående skola med nystartad utbildning skall ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan utbildningen startar."

Prop. 1998/99:45
Bilaga 5

13 §

Paragrafen innehåller i gällande lydelse en bestämmelse om ansvar för den som bedriver verksamhet "utan tillstånd". Eftersom "tillstånd" föreslås ändrat till "godkännande" i kapitlet i övrigt bör även förevarande paragraf ändras i enlighet därmed.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 februari 1999

Närvarande: statsråden Hjelm-Wallén, ordförande, Freivalds, Åsbrink, Schori, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Wärnersson, Lejon, Lövdén

Föredragande: statsrådet Wärnersson

Regeringen beslutar proposition 1998/99:45 Fristående förskoleklass

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag om ändring i skollagen (1985:1100)

2 b kap. 7 § andra stycket 2